

УДК 347.788.4

Олександра Кочина

асистент кафедри цивільного, господарського,
адміністративного права та процесу

Навчально-наукового інституту права і соціальних технологій
Чернігівського національного технологічного університету

ВИДИ ПОРУШЕНЬ ОСОБИСТИХ НЕМАЙНОВИХ ТА МАЙНОВИХ ПРАВ СУБ'ЄКТІВ АВТОРСЬКОГО ПРАВА І СУМІЖНИХ ПРАВ

Анотація. Метою дослідження є аналіз особистих немайнових та майнових прав суб'єктів авторського права та суміжних прав, видів їх порушень та наведення пропозицій щодо вдосконалення законодавства в зазначеній сфері.

В основу роботи покладені діалектичний, логічний, системний, аналітичний, порівняльний, історичний методи наукового дослідження.

В статті досліджено дуалістичну природу та основні відмінності між особистими немайновими та майновими елементами авторських та суміжних прав. На основі аналізу особистих немайнових та майнових прав суб'єктів авторського права та суміжних прав сформульовані основні види їх порушень. Пропонується напрацювати єдиний підхід щодо нормативно-правового регулювання особистих немайнових та майнових прав зазначених суб'єктів та більш детально закріпити види їх порушень.

Ключові слова: авторське право, суміжні права, особисті немайнові права, майнові права, право на ім'я, право на недоторканість твору, порушення.

Александра Кочина. Виды нарушения личных неимущественных и имущественных прав субъектов авторского права и смежных прав

Аннотация. Целью исследования является анализ личных неимущественных и имущественных прав субъектов авторского права и смежных прав, видов их нарушений и наведения предложений по совершенствованию законодательства в указанной сфере.

В основу работы положены диалектический, логический, системный, аналитический, сравнительный, исторический методы научного исследования.

В статье исследовано дуалистическую природу и основные различия между личными неимущественными и имущественными элементами авторских и смежных прав. На основе анализа личных неимущественных и имущественных прав субъектов авторского права и смежных прав сформулированы основные виды их нарушений. Предлагается разработать единый подход нормативно-правового регулирования личных неимущественных и имущественных прав указанных субъектов и более подробно закрепить виды их нарушений.

Ключевые слова: авторское право, смежные права, личные неимущественные права, имущественные права, право на имя, право на неприкосновенность произведения, нарушения.

Oleksandra Kochyna. Infringements of moral and property rights of copyright and related rights

Abstract. The aim of the study is to analyze the moral and property rights of copyright and related rights, types of violations and guidance proposals to improve legislation in this area.

The work was based on dialectical, logical, systematic, analytical, comparative, historical research methods.

The paper investigates the dual nature and the main differences between moral and property elements of copyright and related rights. On the basis of moral and property rights of copyright and related rights set out the main types of violations. It is proposed to work out a common approach on legal regulation of moral and property rights of these subjects and more detailed consolidate kinds of violations.

Keywords: copyright, related rights, moral rights, property rights, the right to name, the right to integrity of the work, a violation.

Постановка проблеми. У глобалізованому світі третього тисячоліття право на успіх має лише та держава, в якій людина та її права є вищою соціальною цінністю. Кожна держава має створити гідні умови для реалізації всіх інтелектуальних, культурних, творчих можливостей людини і нації. Одним із пріоритетних завдань, що стоїть перед Україною, є формування належного захисту інтелектуальної власності.

Та кількість правопорушень, яка існує в сфері права інтелектуальної власності, не може не спонукати до необхідності їх детального дослідження, включаючи проблему особистих немайнових та майнових прав суб'єктів авторського права та суміжних прав, видів їх порушень та можливих шляхів їх подолання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Хотілося б звернути увагу на відсутність в літературі комплексного дослідження видів порушень особистих немайнових та майнових прав суб'єктів авторського права та суміжних прав. Основними джерелами, які стали предметом дослідження, є праці науковців у галузі авторського права, таких як І. Берестова, Р. О. Стефанчук, С. А. Судариков, Л. Оуен, та праці фахівців в галузі цивільного права, а саме В. І. Борисової, О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової, В. В. Луця, І. В. Спасибо-Фатєєвої, Л. В. Федюка, В. Л. Яроцького.

Метою даної статті є аналіз та дослідження особистих немайнових та майнових прав суб'єктів авторського права та суміжних прав, а також видів їх порушень.

Виклад основного матеріалу. Стаття 50 Закону України «Про авторське право і суміжні права» [4] (далі - Закон) на перше місце серед порушень авторського права та суміжних прав, що дають підстави для судового захисту, ставить вчинення будь-якою особою дій, які порушують особисті немайнові та майнові права суб'єктів авторського права і суміжних прав.

Слід звернути увагу на дуалістичну природу авторських та суміжних прав, передбачену вітчизняним законодавством, яка проявляється у поєднанні особистих немайнових та майнових прав. Майнові права на міжнародному рівні стали визнаватися за суб'єктами авторського права і суміжних прав на багато раніше, ніж особисті немайнові. Вперше на міжнародному рівні особисті немайнові права автора були визнані в 1928 році Бернською конвенцією про охорону літературних і художніх творів [1], а особисті немайнові права виконавців – в 1996 році Договором Всесвітньої організації інтелектуальної власності про виконання і фонограми [2]. Але не зважаючи на те, що більшість країн приєдналися до цих міжнародних документів, в науковому світі не існує єдиного підходу щодо включення до авторських та суміжних прав немайнового елементу.

Так, в авторсько-правовому законодавстві західних країн переважають два основних підходи. По-перше, це концепція англосаксонського (загального) права, яка розглядає авторське право лише з точки зору майнового права, що дозволяє першому власнику права (зазвичай автору) вільно і на власний розсуд вести переговори з потенційними користувачами свого твору з метою поступки або повної передачі їм прав користування. Ця концепція лежить в основі авторського законодавства в Сполученому Королівстві і США. Інша концепція авторського права, названа французьким терміном *droit d'auteur* («право автора»), широко застосовується в законодавстві континентальної Європи. Ця концепція права орієнтована на право автора як творця твору і включає поняття «моральних прав автора». Це, насамперед, право творця, автора твору бути визнаним автором свого твору і право недоторканності твору [6, с. 8-9].

В основі авторського законодавства України лежить остання концепція, проте український законодавець використовує термін «особисті немайнові права», який тотожний терміну «моральне право», притаманному європейському законодавству.

Найважливішою відмінністю між особистими немайновими і майновими правами суб'єктів авторського та суміжних прав є їх різна тимчасова дія і їх абсолютна або відносна

приналежність автору або виконавцю. Закон передбачає, що особисті немайнові права авторів та виконавців охороняються безстроково (ст. 28 и 44 відповідно), тоді як майнові права обмежені терміном дії: строк охорони майнових прав автора складає 70 років після його смерті (ст. 28), а майнові права суб'єктів суміжних прав охороняються протягом 50 років від дати першого запису виконання, першого опублікування фонограми (відеограми) або їх першого звукозапису (відеозапису), якщо фонограма (відеограма) не була опублікована протягом зазначеного часу, та першого публічного сповіщення передачі (ст. 44).

Друга відмінність полягає в тому, що, якщо особисті немайнові права автора не можуть бути передані (відчужені) іншим особам (ст. 14 Закону), то майнові права можуть бути передані іншим особам. Тобто на відміну від особистих немайнових прав, які в більшості країн визнані за творцем об'єкта авторських та (або) суміжних прав, майнові права можуть йому і не належати.

Особисті немайнові права суб'єктів авторського права та суміжних прав, як і особисті немайнові права інтелектуальної власності загалом, належать до особистих немайнових прав фізичної особи. Проте серед науковців немає одностайності щодо якої саме категорії особистих немайнових прав фізичної особи слід віднести зазначені права. Так, І. Берестова вважає, що з огляду на класифікацію, запропоновану законодавцем, особисті немайнові права інтелектуальної власності варто віднести до особистих немайнових прав фізичної особи, що забезпечують її соціальне буття, хоч вони і не визначені у главі 22 Цивільного кодексу (далі - ЦК) України [3]. Саме в силу специфічності даних прав, вважає науковець, законодавець приділив їм увагу у книзі 4 ЦК України [5, с. 52].

Л. В. Федюк виділяє інститут особистих немайнових прав інтелектуальної власності в окрему групу прав на рівні з особистими немайновими правами, що забезпечують природне існування фізичної особи, та особистими немайновими правами, що забезпечують соціальне буття [10, с. 9].

Н. С. Кузнецова взагалі відносини у сфері інтелектуальної власності відносить до немайнових відносин, пов'язаних з майновими, як це передбачалося ст. 1 ЦК УРСР 1963 р. [7, с. 12]. На нашу думку, така позиція є не зовсім правильною, оскільки проаналізувавши нормативно-правову базу як у сфері авторського права і суміжних прав, так і взагалі права інтелектуальної власності загалом, можна побачити наявність чітко визначеної законодавцем системи особистих немайнових та майнових прав, які належать суб'єктам інтелектуального права і які в силу ст. 1 ЦК є предметом цивільного права. Крім того, вважаємо, що особисті немайнові права суб'єктів інтелектуального права слід виділити в окрему групу особистих немайнових прав фізичної особи, оскільки вони мають специфічні риси і мають відокремлене нормативно-правове регулювання.

У ст. 438 ЦК України закріплено такі особисті немайнові права авторів творів:

- 1) вимагати зазначення свого імені у зв'язку з використанням твору, якщо це практично можливо;
- 2) забороняти зазначення свого імені у зв'язку з використанням твору;
- 3) обирати псевдонім у зв'язку з використанням твору;
- 4) на недоторканність твору.

Такі саме права авторів зазначені і в ст. 14 Закону, а саме:

- 1) вимагати визнання свого авторства шляхом зазначення належним чином імені автора на творі і його примірниках і за будь-якого публічного використання твору, якщо це практично можливо;
- 2) забороняти під час публічного використання твору згадування свого імені, якщо він, як автор твору, бажає залишитись анонімом;
- 3) вибирати псевдонім, зазначати і вимагати зазначення псевдоніма замість справжнього імені автора на творі і його примірниках і під час будь-якого його публічного використання;

4) вимагати збереження цілісності твору і протидіяти будь-якому перекрученню, спотворенню чи іншій зміні твору або будь-якому іншому посяганню на твір, що може зашкодити честі і репутації автора.

Розглянемо більш детально зазначені особисті немайнові права автора та види їх порушення.

Перше особисте немайнове право автора – це право вимагати зазначення свого імені у зв'язку з використанням твору. Це означає, що автор може використовувати твір самостійно або дозволити іншим особам його використовувати під його справжнім ім'ям чи псевдонімом. Дане право багато в чому збігається з правом авторства, яке передбачене ст. 423 ЦК, оскільки право авторства виражається саме в можливості автора називати себе творцем, зазначаючи своє ім'я чи ні. Крім того в Україні діє презумпція авторства, яка полягає в тому, що за відсутності доказів іншого автором твору вважається особа, зазначена як автор на оригіналі або примірнику твору, включаючи опублікування твору під псевдонімом, який ідентифікує автора.

Закон передбачає, що ім'я автора – це сукупність слів чи знаків, що ідентифікують автора: прізвище та ім'я автора; прізвище, ім'я та по батькові автора; ініціали автора; псевдонім автора; прийнятий автором знак (сукупність знаків) тощо.

Дане визначення дозволяє виділити наступні способи зазначення автором твору свого імені:

- 1) вказати своє справжнє ім'я шляхом зазначення свого прізвища та ім'я або прізвища, ім'я та по батькові;
- 2) вказати псевдонім, тобто вигадане ім'я, вибране автором для позначення свого авторства;
- 3) оприлюднити твір анонімно, включаючи позначення лише своїх ініціалів;
- 4) використати прийнятий автором знак або сукупність знаків.

Даному праву автора на ім'я кореспондує передбачений ст. 21 Закону обов'язок всіх осіб, які вільно використовують твір без згоди автора чи іншої особи, яка має авторське право, зазначення імені автора і джерела запозичення.

У деяких випадках реалізація права на авторство і права на ім'я викликає певні ускладнення. Тому законодавець робить вказівку, що зазначення імені автора на творі може бути, якщо це практично можливо. Так, Р. О. Стефанчук доречно зазначає, що ставити ім'я художника на сервізі, тканині чи шпалерах просто неможливо. Проте на вимогу автора його ім'я може бути зазначене іншим подібним способом, наприклад, шляхом випуску додаткових етикеток, табличок, оголошень, на яких буде зазначено назву результату творчої діяльності та ім'я автора [9, с. 50-51].

Типовими порушеннями права на авторське ім'я та використання інших способів індивідуалізації автора є:

- незазначення імені автора;
- спотворення цього імені;
- зазначення замість або поряд із іменем автора імені іншої особи [9, с. 50-51].

Якщо з першими двома видами порушення все більш-менш зрозуміло, то останній є найбільш цікавим, оскільки він може бути здійснений у двох формах: без згоди автора (плагіат) та за згодою автора (гетеронімство). Що стосується плагіату, то ним є оприлюднення (опублікування), повністю або частково, чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору. Плагіат є достатньо поширеним і відомим явищем, який відповідно до ст. 50 Закону виділений як окремий вид правопорушення, що дає суб'єкту авторського чи суміжних прав право на судовий захист.

А ось щодо поняття «гетеронімство», то воно нашим законодавством не визначено, хоча має місце бути. Напевно, кожному відомі випадки, коли такі твори, як мемуари, сповіді, автобіографії пишуть зовсім інші люди, а не ті, що зазначені на обкладинках книг. Аналогічна моральна проблема виникає у разі написання статей, доповідей, виступів, промов різних політичних, державних та інших діячів, а також керівників будь-якого рангу і рівня.

Не секрет, що для подібних осіб їх інтелектуальну продукцію створюють особливі спічрайтери, які є літературними поденниками в чистому вигляді і завжди залишаються анонімними [8, с. 254].

Природно виникає питання, яким чином співвідносяться такі явища із законодавством про авторське право і суміжні права, а також чи реально можливе існування гетеронімів (осіб, які пишуть книги на замовлення) в межах чинного законодавства?

Слід погодитися з С. Судариковим, який вірно зазначає, що правомірне існування гетеронімів є можливим у рамках майже будь-якого національного закону про авторське право і суміжні права. Оскільки взаємини співавторів за законодавством більшості країн, включаючи Україну (ст. 436 ЦК України), можуть визначатися угодою між ними, то відносини замовника та гетероніма можуть також регулюватися такою угодою. Крім того, замовник, як правило, пропонує разову (паушальну) суму за працю гетероніма за умови, що останній висловить бажання опублікувати твір анонімно, а замовник - під своїм власним ім'ям і що гетеронім відмовиться від прав на авторську винагороду при опублікуванні твору [8, с. 254-255].

Таким чином, гетеронімство є латентним видом порушення авторського права, виявити його практично неможливо, адже жодна сторона в цьому не зацікавлена: замовник – отримує популярність, визнання, а виконавець - винагороду або інші блага, які замовник йому обіцяє взамін на анонімність і мовчання.

Суб'єкти суміжних прав відповідно до ст. 423 ЦК та ст. 38 Закону мають також право на ім'я, але з певною специфікою. Так, виробнику фонограми, виробнику відеограми та організації мовлення належить немайнове право на ім'я, тобто на зазначення свого імені або назви на носії і примірниках запису, а також на згадування імені чи назви під час використання об'єкта. Виконавцеві також надано право на ім'я, але воно має більш широкий зміст і включає можливість вимагати згадування його імені у зв'язку з кожним його виступом, записом чи виконанням, якщо це можливо за даних умов використання. Крім того, право виконавця поширюється на можливість використання псевдоніма і згадування під час використання саме псевдоніма, а не дійсного імені виконавця [11, с. 564].

Отже, право на ім'я суб'єктів суміжного права також може бути порушено шляхом:

- незазначення імені виконавця, імені (назви) виробника фонограми, відеограми та назви організації мовлення;
- спотворення імені виконавця, імені (назви) виробника фонограми, відеограми та назви організації мовлення;
- зазначення замість або поряд із іменем (назвою) суб'єкта суміжних прав імені (назви) іншої особи або організації [9, с. 50-51].

Як нами було розглянуто вище, похідними права на ім'я є право автора та виконавця на псевдонім і право автора на анонімність. Зазначені права можуть також стати об'єктом правопорушень, таких як:

- неправомірне використання права на псевдонім іншими особами (наприклад, використання певною фірмою відомого псевдоніму як торговельної марки або комерційного найменування; публікація творів інших авторів під псевдонімом, який їм не належить, виконання твору під псевдонімом іншої особи);
- розкриття псевдоніму особи без згоди автора або виконавця, крім випадків встановлених законом (наприклад, в інтересах національної безпеки, економічного добробуту, з метою захисту прав та свобод людини тощо);
- зазначення імені автора без його згоди, порушуючи його право на анонімність.

Ще одним особистим немайновим правом як автора, так і виконавця є право на забезпечення недоторканності твору. Для авторів дане право полягає в тому, що автор має право протидіяти будь-якому перекрученню, спотворенню або іншій зміні твору чи будь-якому іншому посяганню на твір, що може зашкодити честі та репутації автора, а також супроводження твору без його згоди ілюстраціями, передмовами, післямовами, коментарями тощо (ч. 1 ст. 439 ЦК). А для виконавців це право означає, по-перше, можливість протидіяти

будь-якому перекрученню, спотворенню чи іншій зміні виконання. По-друге, воно дозволяє виконавцеві вимагати забезпечення належної якості запису його виконання (п. в ч. 1 ст. 38 Закону).

Аналіз змісту права на недоторканість дозволяє виділити наступні види порушень прав авторів та виконавців:

- внесення будь-яких змін, як у самий твір (виконання), так і в його назву, без згоди автора (виконавця);
- скорочення обсягу твору (виконання) без згоди автора (виконавця);
- зміна або заміна окремої глави (частини) або будь-яке інше порушення цілісності твору (виконання) без згоди автора (виконавця);
- супроводження твору ілюстраціями, передмовами, післямовами, коментарями та будь-якими іншими позначеннями без згоди автора;
- вилучення з твору авторської посвяти, епіграфа, анотації тощо без згоди автора;
- використання твору за іншим призначенням, ніж передбачалося автором, виконавцем та таким чином, що призвело до неправильного сприйняття твору тощо.

Крім того, Р. О. Стефанчук, виділяє ще й такі нові види порушення права на недоторканість твору, які потребують спеціального наукового осмислення та пошуку компромісного варіанта вирішення: пародії на твори, використання музичних творів у караоке, рінгтонах мобільних телефонів [9, с. 56-57]. На сьогодні, безперечно, на такі дії має бути згода автора.

Слід також пам'ятати, що законодавством передбачені випадки, коли допускається правомірне порушення цілісності твору, наприклад, цитування в оригіналі і перекладі в наукових, дослідницьких, полемічних, навчальних, інформаційних цілях із правомірно оприлюднених творів в обсязі, оправданому метою цитування; відтворення в оглядах поточних подій в кіно, на радіо, по телебаченню випущених в світ літературних і художніх творів в обсязі, що відповідає інформаційній меті, творча інтерпретація твору виконавцем чи режисером-постановником за умови відсутності змін форми і змісту тощо [7, с. 708].

На сьогодні найпоширенішими порушеннями авторського права і суміжних прав є такі, що пов'язані з незаконним використанням майнових прав відповідних суб'єктів.

Під майновими правами автора зазвичай розуміються права автора на використання твору. Іншими словами, автор самостійно вирішує, яким чином буде використовуватися його твір. При цьому ніхто не має права використовувати твір без дозволу автора чи іншого правовласника.

Слід зазначити, що законодавство не містить вичерпного переліку майнових прав автора. Як ЦК (ст. 440), так і Закон (ст. 15) до майнових прав відносять виключне право на використання твору, виключне право на дозвіл або заборону використання твору іншими особами.

Виключне право на використання твору автором (чи іншою особою, яка має авторське право) дозволяє йому використовувати твір у будь-якій формі і будь-яким способом. Тобто тільки автор має право вирішувати використовувати створений ним твір чи ні, так само як і вирішувати дозволяти чи забороняти його використання іншими особами.

Законодавством передбачений невичерпний перелік форм використання твору, а саме опублікування (випуск у світ); відтворення будь-яким способом та у будь-якій формі; переклад; переробка, адаптація, аранжування та інші подібні зміни; включення складовою частиною до збірників, баз даних, антологій, енциклопедій тощо; публічне виконання; продаж, передання в найм (оренду) тощо; імпорт його примірників, примірників його перекладів, переробок тощо (ст. 441 ЦК).

Так само Закон не містить вичерпного переліку форм використання творів третіми особами, на які автор твору може давати дозвіл або навпаки забороняти.

Крім перелічених вище майнових прав, автор має право на винагороду за кожний вид використання твору. С. Судариков зазначає, що в деякому відношенні право на авторську

винагороду - це в певній мірі анахронізм, оскільки питання авторської винагороди повинно регулюватися договорами між автором і користувачем твору. Дана норма залишена в багатьох законах країн СНД лише для того, щоб гарантувати отримання автором винагороди у випадках використання деяких видів творів (наприклад, службових творів), коли з автором навмисне не укладається договір на використання твору [8, с. 269].

Перерахувати всі можливі порушення майнових прав автора неможливо, оскільки ні ЦК України, ні Закон не містить вичерпного переліку майнових прав та форм їх здійснення. Порушенням майнових прав автора будуть вважатися будь-які дії, які перешкоджають автору розпоряджатися виключними правами на використання твору, а також вчинення будь-яких інших дій щодо користування та розпорядження об'єктом авторського права без згоди на те автором.

Отже, до порушення майнових прав автора можна віднести:

- вчинення будь-яких дій, які перешкоджають автору розпоряджатися твором;
- вчинення без дозволу автора твору відтворення, публічного виконання, публічного сповіщення, публічної демонстрації, публічного показу, розповсюдження, оприлюднення, перекладу, переробки, адаптації, аранжування та інших подібних змін творів, включення творів як складових частин до збірників, антологій, енциклопедій тощо, здавання в майновий найм, комерційний прокат, імпорт примірників творів;
- будь-яке інше використання твору особою без дозволу автора;
- відмова сплатити винагороду за використання об'єкта авторського права або її несвоєчасна чи неповна виплата тощо.

Щодо майнових прав суб'єктів суміжних прав, то їх зміст складається з таких правомочностей: використання об'єкта, можливість дозволяти використання іншим особам, право перешкоджати неправомірному використанню, у тому числі забороняти таке. Види майнових прав розрізняються за способами використання, які можуть бути різними залежно від того чи іншого об'єкта суміжних прав. Тому види майнових прав виконавця, виробника фонограм чи відеограм, а також організації мовлення передбачені окремо у статтях 453–455 ЦК, а також статтями 39–41 Закону.

Комплекс майнових прав суб'єктів суміжних прав є достатньо великим, тому проаналізувати його в межах даного дослідження не вбачається можливим. Отже, перейдемо одразу до з'ясування переліку тих порушень, які зачіпають майнові права зазначених суб'єктів. Таким чином, до них відносимо:

- протидія виконавцю виконувати роль, співати, читати, декламувати, грати на музичному інструменті, танцювати чи будь-яким іншим способом виконувати твори, а також протидія диригенту виконувати свої функції;
- протидія виробнику фонограм, відеограм використовувати свої фонограми, відеограми;
- протидія організації мовлення використовувати свої програми;
- здійснення без дозволу виконавця будь-яких дій, зазначених в ч. 1 ст. 39 Закону (фіксація у фонограмах чи відеограмах виконань, відтворення, розповсюдження, комерційний прокат, майновий найм виконань тощо без дозволу виконавця);
- здійснення без дозволу виробника фонограм, відеограм будь-яких дій, зазначених в ч. 1 ст. 40 Закону (відтворення, розповсюдження, комерційний прокат, публічне сповіщення фонограм, відеограм та їх примірників, будь-яка видозміна фонограм, відеограм, ввезення на митну територію України фонограм, відеограм та їх примірників з метою їх поширення серед публік без дозволу виробника фонограм, відеограм);
- здійснення без дозволу організації мовлення публічного сповіщення їхніх програм, фіксації програм на матеріальному носії та їх відтворення, публічного виконання і публічної демонстрації у місцях з платним входом;
- відмова сплатити винагороду за використання об'єкта суміжного права або її несвоєчасна чи неповна виплата тощо.

Висновок. Отже, враховуючи вищевикладене, слід зазначити, що суб'єкти авторського права та суміжних прав володіють достатньо великим комплексом особистих немайнових та майнових прав, що дозволяє їм бути повноцінними учасниками цивільних відносин. Законодавець визначає, що вчинення будь-якою особою дій, які порушують особисті немайнові права суб'єктів авторського права і (або) суміжних прав є порушенням, що дає підстави для судового захисту, при цьому конкретно не визначаючи види такого порушення.

Така позиція законодавця, з одного боку, є виправданою, адже перелік зазначених прав суб'єктів авторського права і суміжних прав є невичерпним, а отже і неможливо визначити виключний перелік способів їх порушення. Але, з іншого боку, чим конкретніше законодавство, тим легше його застосовувати на практиці, легше боротися з правопорушеннями, до того ж це не дозволяє правомірно існувати деяким видам правопорушень (наприклад, гетеронімство).

Привертає увагу відсутність єдності ЦК та Закону у визначенні конкретних особистих немайнових та майнових прав авторів, виконавців, виробників фонограм, відеограм, організацій мовлення. Вбачається необхідним вироблення єдиного підходу до закріплення цих прав, гарантій їх здійснення з урахуванням тих особливостей, зумовлених різноманітністю об'єктів авторських та суміжних прав.

Список використаних джерел:

1. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів, прийнята 9 вересня 1886 року, ратифікована Законом України від 31 травня 1995 року № 189/95-ВР [Електронний ресурс] // Режим доступу. - <http://zakon2.rada.gov.ua/>.
2. Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про виконання і фонограми, прийнятий Дипломатичною конференцією від 20 грудня 1996 році, Закон України про приєднання від 20 вересня 2001 року № 2732-III [Електронний ресурс] // Режим доступу. - <http://zakon2.rada.gov.ua/>.
3. Цивільний кодекс України, прийнятий 16 січня 2003 року, № 435-IV (з под. змінами і доп.) // Відомості Верховної Ради України. - 2003. - № 40-44. - Ст. 35.
4. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23 грудня 1993 р. № 3792-XII (з под. змінами і доп.) // Відомості Верховної Ради України. - 1994. - № 13. - Ст. 64.
5. Берестова І. Особисті немайнові права інтелектуальної власності авторів творів / І. Берестова // Юридична Україна. - 2008. - № 3. - С. 52-57.
6. Линет Оуэн. Приобретение и продажа авторских прав на литературные произведения. М.: Аспект Пресс, 2000. - 215 с.
7. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України : у 2 т. - 4-те вид., перероб. і допов. / за ред. О. В. Дзери (кер. авт. кол.), Н. С. Кузнецової, В. В. Луця. - К.: Юрінком Інтер, 2011. - Т. I. - 808 с.
8. Основы авторского права. Судариков С. А. Минск: Амалфея, 2000. - 512 стр.
9. Стефанчук Р. О. Перспективи розвитку права інтелектуальної власності в Україні / Р. О. Стефанчук // Право України. - 2011. - № 3. - С. 45-59.
10. Федюк Л. В. Система особистих немайнових прав у цивільному праві : Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Федюк Л. В.; КНУТШ. - Київ, 2006. - 16с.
11. Цивільне право: підручник: у 2 т. / В. І. Борисова (кер. авт. кол.), Л. М. Баранова, Т. І. Бегова та ін.; за ред. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького. - Х.: Право, 2011. - Т. 1. - 656 с.